

Vlaams
Parlement

ingediend op **1748** (2018-2019) – Nr. 1
29 oktober 2018 (2018-2019)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Peter Van Rompuy, Robrecht Bothuyne,
An Christiaens en Sonja Claes

betreffende de verankering
van welvaart in Vlaanderen

INHOUD

1.	Inleiding	3
2.	Verankering in Vlaanderen.....	3
2.1.	Offensieve versus defensieve verankering	4
2.2.	Kennis- versus kapitaalsverankering	4
2.3.	Meerwaarde van de verankering van hoofdzetels van private ondernemingen	4
2.4.	Omvang van de buitenlandse zeggenschap in de Vlaamse economie	5
3.	Strategische sectoren	6
3.1.	Publiek.....	6
3.1.1.	Vlaams niveau	6
3.1.2.	Federaal of lokaal niveau?	7
3.2.	Privaat	7
4.	Huidige beschermingsmechanismen.....	7
4.1.	Binnenland	7
4.1.1.	Ex-antecontrole	7
4.1.2.	Ex-postcontrole.....	8
4.2.	Buitenland.....	9
4.2.1.	Frankrijk.....	9
4.2.2.	Duitsland	9
4.2.3.	Nederland	9
4.2.4.	China	9
4.3.	Europees.....	9
5.	Nieuw beleid tot verankering van welvaart in Vlaanderen.....	10
5.1.	Beschermingsclausule	10
5.2.	Kapitaal	10
5.2.1.	Een Vlaams verankeringsfonds.....	11
5.2.2.	Taskforce Verankering kapitalisatie pensioenfondsen en -verzekeraars	11
5.3.	Management.....	12
5.4.	Stemrecht in ondernemingen	12

1. Inleiding

De welvaartscreatie en tewerkstelling in Vlaanderen is altijd nauw verbonden geweest met export door Vlaamse bedrijven en het aantrekken van buitenlandse investeringen. In Vlaanderen is een job op de zeven indirect verbonden met de vrije handel. Als kleine, open economie heeft Vlaanderen veel te verliezen in een klimaat van toenemend protectionisme.

We moeten buitenlandse investeringen blijven aantrekken, aangezien ze voor tewerkstelling, groei en dus welvaart zorgen. Een algemeen competitief economisch klimaat is nog steeds de beste garantie voor de verankering van welvaart in Vlaanderen. Zo is het van belang dat de lasten die bedrijven dragen, concurrentieel zijn met die van de buurlanden, dat er een snelle en flexibele logistiek is, dat onderzoekscentra en bedrijven gebruik kunnen maken van een up-to-date infrastructuur, dat bedrijven een beroep kunnen doen op opgeleide mensen enzovoort.

Toch moet de economie in Vlaanderen daarnaast ook worden beschermd tegen ongewenste buitenlandse inmenging of tegen het verlies van strategische infrastructuur, van ondernemingen of van kennis, zowel bij overheidsbedrijven als bij private ondernemingen. Van de lokale ondernemingen in Vlaanderen is maar 1 procent voor meer dan de helft in buitenlandse handen, maar dat vertegenwoordigt wel 45 miljard euro en bijna 400.000 jobs. Het overgrote deel van de buitenlandse investeerders komt uit Europa of de Verenigde Staten. Maar dat neemt niet weg dat waakzaamheid is geboden voor overnemers met andere belangen dan louter economische. In het bijzonder de opkomst van buitenlands staatskapitalisme en het gebrek aan wederkerige openheid van markten dwingt tot de nodige alertheid.

Ondanks de noodzaak om buitenlandse investeringen te blijven aantrekken, moet Vlaanderen erover waken dat het de controle behoudt over zijn strategische infrastructuur, bijvoorbeeld het energie- of telecomnetwerk, met het oog op de toekomstige economische ontwikkeling en de nationale veiligheid.

Ook het behoud van hoofdzetels van private ondernemingen in eigen land of eigen regio is van vitaal belang voor een sterk Vlaams economisch weefsel. Onderzoek toont aan dat hoofdzetels doorgaans dubbel zoveel omzet creëren en een derde meer werkgelegenheid dan filialen.

Kortom, buitenlandse investeringen in Vlaanderen moeten worden gepromoot¹, maar daarbij moet wel een nieuw evenwicht worden gezocht tussen het aantrekken van investeringen enerzijds, en het beschermen van strategische sectoren en private hoofdzetels in Vlaanderen anderzijds. Alleen zo kan echte welvaartsverankering worden bereikt.

2. Verankering in Vlaanderen

Het concrete doel van verankering in Vlaanderen kan verschillende vormen aannemen. Het kan er onder meer voor zorgen dat:

- (Belgische, dan wel buitenlandse) bedrijven gevestigd blijven in Vlaanderen;
- het zeggenschap van Vlaamse bedrijven in Vlaamse handen blijft;
- alleen strategische sectoren worden verankerd;
- ook beslissingscentra van private ondernemingen in Vlaanderen blijven.

¹ Een sprekend voorbeeld is de overname van het Zweedse Volvo door het Chinese Geely. Daardoor werd de productiesite in Gent gered en kon de tewerkstelling in Vlaanderen behouden en zelfs verhoogd worden.

2.1. Offensieve versus defensieve verankering

Bij offensieve verankering is het cruciaal dat de overheid investeert in essentiële economische factoren die bepalen of bedrijven al dan niet in Vlaanderen blijven of komen investeren. Onder meer goed geschoold personeel, managementtalent, een aanvaardbare belastingdruk, een redelijke verhouding tussen arbeidskosten en arbeidsproductiviteit, goede infrastructuur, en transparant, rechtszeker en efficiënt overheidsbeleid spelen daar een sleutelrol in.

Defensieve verankering zet dan weer in op zaken als aandeelhouderschap, kapitaalstructuur en beslissingscentra. Dat heeft te maken met wie de zeggenschap heeft over de onderneming.

In deze conceptnota willen de indieners voornamelijk dieper ingaan op de behoefte aan defensieve verankering.

2.2. Kennis- versus kapitaalsverankering

Kapitaalsverankering betekent dat het kapitaal van de onderneming in handen is van economische of publieke actoren die sterke banden hebben met het Vlaamse economische weefsel. Ook de zeggenschap in een onderneming is daar dikwijls rechtstreeks mee verbonden.

Kennisverankering heeft onder meer betrekking op de behoefte aan goed geschoold personeel, managementprofielen en het vermijden van een braindrain. Maar net zo goed kan het gaan over intellectuele eigendom (octrooi, patent, auteursrechten, technische tekeningen enzovoort), die bij eventuele overnames ook naar de koper zou vloeien. Kennisverankering moet er dan voor zorgen dat de voordelen van de knowhow, technologie, kennis en andere intellectuele activa die aanvankelijk met Vlaamse middelen werden opgebouwd, later niet naar het buitenland vloeien.

2.3. Meerwaarde van de verankering van hoofdzetels van private ondernemingen

Een studie van VIVES schetst het belang van het behoud van een hoofdzetel in de strategische beslissingen van een onderneming, en bij uitbreiding het belang daarvan voor een economie. Zo realiseert een hoofdzetel ongeveer dubbel zoveel omzet als een filiaal en bedraagt het aantal werknemers in een filiaal maar twee derde van het aantal in de hoofdzetel. Bovendien is ook de groei van de werkgelegenheid bij de hoofdzetel hoger: die bedraagt immers 4,7 procent, tegenover 3,2 procent in een filiaal.²

Tabel 2: Kerncijfers van de Dataset

	Hoofdzetel	Lokale Vestigingen	Totaal
Aantal bedrijven	447	3 020	3 467
% in industrie	28,0	29,6	29,4
Gemiddeld aantal werknemers	205,3	139,5	149,7
Groei werkgelegenheid (in % per jaar)	4,7%	3,2%	3,4%
Totale activa (in miljoen €)	130,817	89,771	90,334
Omzet (in miljoen €)	90,334	38,369	46,684

Bron: Amadeus & eigen berekeningen

3

² Abraham, F. en Konings, J. (2010) VIVES – Verankering in België: Hoofdzetels zijn een hoofdzaak, p. 5.

³ Abraham, F. en Konings, J. (2010) VIVES – Verankering in België: Hoofdzetels zijn een hoofdzaak, p. 3.

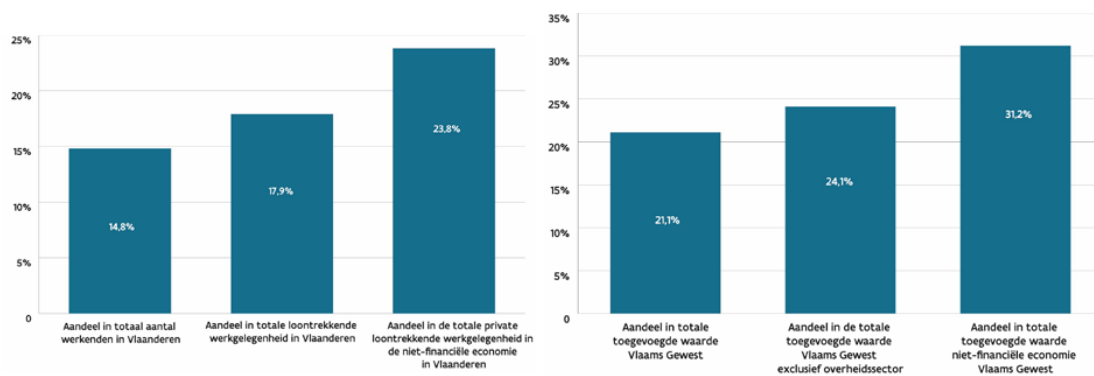
Zodra Vlaamse bedrijven in het vizier van buitenlandse spelers komen en worden overgenomen, komt immers in de meeste gevallen ook het effectieve beslissingscentrum in het land van de overnemer te liggen.

2.4. Omvang van de buitenlandse zeggenschap in de Vlaamse economie

Een studie van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) van mei 2018 schetst de impact van de buitenlandse zeggenschap in bedrijven op de Vlaamse economie.

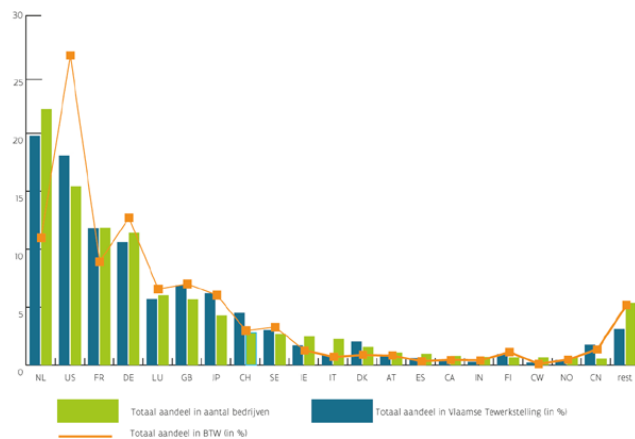
De literatuur geeft aan dat de aanwezigheid van multinationale ondernemingen op de productiviteit van Vlaamse ondernemingen gunstig kan worden ingeschat.⁴ Zo wordt een onderscheid gemaakt tussen vier verschillende kanalen waarlangs die positieve effecten doorsijpelen:

- demonstratie-effect: innovatieve, verbeterde productiemethoden van buitenlandse bedrijven worden overgenomen;
- mobiliteitseffect: door de aanwerving van geschoold personeel uit die afdelingen van buitenlandse bedrijven kunnen kennis en technologie worden overgedragen;
- competitie-effect: dit effect is enigszins afgeleid uit het demonstratie-effect en bestaat erin dat meer concurrentie lokale ondernemingen ertoe dwingt om efficiënter te werken;
- verticale spill-overs: er is behoefte aan hogere kwaliteitseisen voor lokale toeleveranciers aan die buitenlandse firma's.

Van de 520.000 onderzochte Vlaamse ondernemingen staan 4111 ondernemingen voor minimaal 50 procent onder controle van één buitenlands bedrijf. Die relatief kleine groep zorgt voor een toegevoegde waarde van liefst 45,5 miljard euro en voor de tewerkstelling van 396.489 werknemers. Dat is respectievelijk 30 procent van de toegevoegde waarde en 25 procent van de private loontrekkende werkgelegenheid van de niet-financiële Vlaamse economie, en respectievelijk 54 procent van de toegevoegde waarde en 40 procent van de loontrekkende werkgelegenheid van de Vlaamse industrie.

⁴ Belderbos, R. en Van Roy, V (2011); De effecten van aanwezigheid van buitenlandse multinationale ondernemingen op de productiviteit van Vlaamse ondernemingen.

De meeste buitenlandse aandeelhouders (van minimaal 50 procent) zijn afkomstig uit Nederland (20 procent), Frankrijk (12 procent), Duitsland (12 procent), Luxemburg (6 procent) en het Verenigd Koninkrijk (5 procent): allemaal buurlanden dus. Ook de Verenigde Staten scoren hoog met 13 procent. Opvallend is dat China met 'maar' 3 procent van de ondernemingen tegen de verwachtingen in een minder hoog aandeel heeft in het aantal ondernemingen met meer dan 50 procent buitenlandse zeggenschap.⁵

3. Strategische sectoren

3.1. Publiek

3.1.1. Vlaams niveau

De Vlaamse Regering heeft een rapport laten opstellen waarbij de voor Vlaanderen strategische sectoren werden opgelijst en de bescherming ervan tegen buitenlandse overnames in kaart werd gebracht.⁶

Het Departement EWI heeft de oefening gemaakt om per beleidsdomein na te gaan welke mechanismen er vandaag bestaan om te verzekeren dat het algemeen belang gevrijwaard zal worden als een derde partij toetreedt tot het kapitaal. Daarnaast ging EWI na welke controlemechanismen er vandaag bestaan voor het aandeelhouderschap van die actoren. Tot slot ging EWI in een bevraging na of er bijkomende regelgeving nodig is.

Uit die oefening kwamen heel diverse regelingen (of het gebrek daaraan) naar boven. In verschillende gevallen geven de oprichtingsdecreten van de desbetreffende rechtspersonen aan dat er een minimumpercentage aan aandelen (50 procent +1) in handen van het Vlaamse Gewest moet blijven.

In een niet-limitatieve lijst worden de volgende organisaties besproken: Infrax, Eandis, Elia, Fluxys, Aquafin, Indaver, de autonome gemeentelijke havenbedrijven van Antwerpen en Gent, en de Vlaamse Vervoermaatschappij – De Lijn.

⁵ Nys, P. en Van Nispen J. (2018); Buitenlands zeggenschap in de Vlaamse economie: een kwantitatieve analyse; Departement EWI.

⁶ Nota Departement EWI (2017); Specifieke materiële regelingen in Vlaamse regelgeving – Buitenlandse aanwezigheid in strategische sectoren. Eerste voorlopige screening.

3.1.2. Federaal of lokaal niveau?

De studie van het Vlaamse beleid en de controle op buitenlandse aanwezigheid in strategische sectoren hebben geen evenknie op lokaal en federaal niveau. Toch bevinden zich ook daar tal van strategische sectoren.

Er moet een degelijk overzicht worden gemaakt van de verschillende beleidsdomeinen enerzijds, en van de mate waarin de verschillende strategische sectoren in die beleidsdomeinen beschermd zijn anderzijds. Die overzichten zijn onontbeerlijk met het oog op de toenemende globalisering en intrede van buitenlandse investeerders.

Op federaal niveau gaat het om de volgende, niet-limitatieve lijst: bpost, Bel-fius, NMBS (Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen), Proximus en BIAC (Brussels International Airport Company).

3.2. Privaat

De eventuele bescherming van private ondernemingen moet met een grotere terughoudendheid worden aangepakt om niet te vervallen in protectionisme. Als kleine, open economie is Vlaanderen immers niet gebaat bij een internationaal klimaat van protectionisme. Elke maatregel die daarin wordt genomen, moet bij de EU (Europese Unie) worden afgetoetst. Het versterken van de binnenlandse kapitaalmarkt moet voorkomen dat opschalende ondernemingen van eigen bodem in een te vroeg stadium al een beroep moeten doen op buitenlands kapitaal.

Toch moeten we vaststellen dat bepaalde kritische infrastructuur, zoals die van Telenet, al in handen is van private, buitenlandse ondernemingen. Die sectoren moeten het voorwerp uitmaken van strikte overheidsregulering (BIPT (Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie)). Er moet ook extra aandacht gaan naar de toegang van een vierde operator. Als gastland van heel wat Europese en internationale instellingen kunnen op dat vlak geen veiligheidsrisico's worden genomen bij een eventuele intrede van Chinese staatsbedrijven.

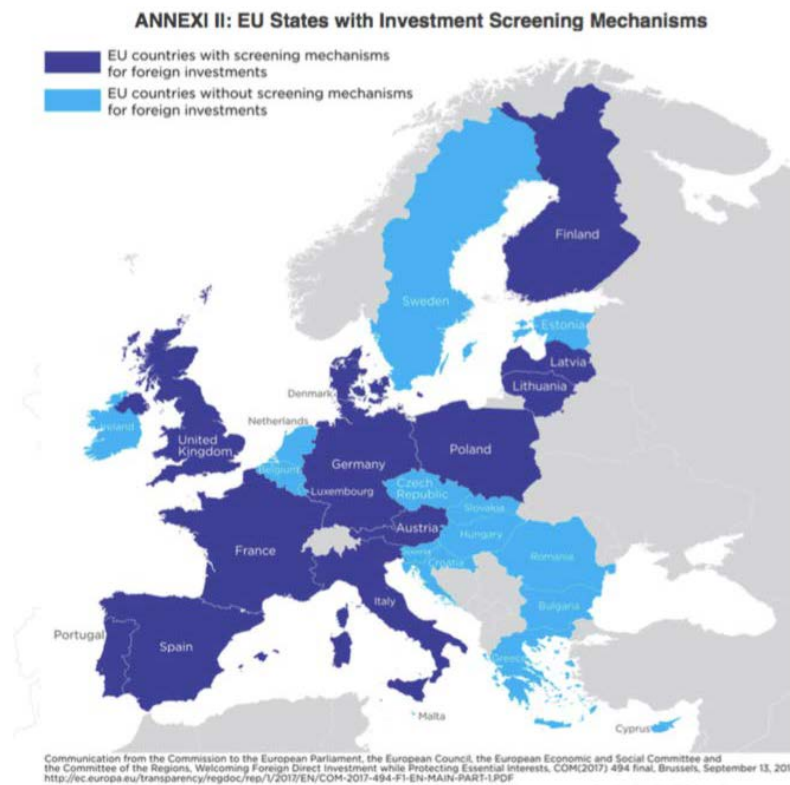
4. Huidige beschermingsmechanismen

4.1. Binnenland

4.1.1. Ex-antecontrole

Uiteraard geldt steeds de leuze 'beter voorkomen dan genezen'. Daarom zou het zinvol zijn om bij overnames door niet-Europese spelers in sectoren die van strategisch belang zijn voor de Vlaamse economie, vooraf een screening te kunnen uitvoeren, waarbij de beweegredenen en de achtergrond van de kandidaat-overnemer in kaart worden gebracht.

In tegenstelling tot onze buurlanden (zie verder) voorziet het Vlaamse noch het federale niveau in de mogelijkheid tot een dergelijk voorafgaand toezicht op (potentiële) overnames of participaties.

Al in een rapport van 2005 heeft het Vast Comité van Toezicht op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Vast Comité I) de onderstaande aanbeveling opgenomen, die specifiek betrekking had op de nationale veiligheid bij buitenlandse overnames van Belgische bedrijven:

“Zoals de Veiligheid van de Staat, acht ook het Vast Comité I dat het wenselijk zou zijn een wettelijke regeling tot stand te brengen waarin de voorwaarden voor buitenlandse investeringen en commerciële activiteiten voor de strategische sectoren en de eventuele rol van de inlichtingendiensten vastgelegd zouden worden.

Het Vast Comité I meent ook dat het potentieel militair belang van een onderneming die op het nationale grondgebied is gevestigd de preventieve aandacht (lees: ex-ante-aandacht) van de ADIV verdient wanneer de betrokken onderneming in buitenlandse handen overgaat.

Het Vast Comité I herinnert eraan dat het heeft voorgesteld een mechanisme te ontwikkelen voor de controle van en het toezicht op buitenlandse investeringen in gebieden die als strategisch en militair belangrijk worden beschouwd voor België, zoals de ruimtevaartindustrie en de informatietechnologieën, en meent dat de Belgische inlichtingendiensten, naar het Franse voorbeeld, daarbij betrokken zouden moeten worden.”.⁷

4.1.2. Ex-postcontrole

Op het vlak van de ex-postcontrole is wel al een eerste stap gezet, die weliswaar beperkt bleef tot de Vlaamse bevoegdheden. Zo heeft de Vlaamse Regering eind juni 2018 het ontwerp van Bestuursdecreet (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1656/1) goedgekeurd waarin een clause is opgenomen die de Vlaamse strategische belangen moet vrijwaren. De Vlaamse Regering kan de overname van een strategische sector – achteraf – nietig laten verklaren. Die nietigverklaring blijft

⁷ http://www.comiteri.be/images/pdf/eigen_publicaties/wep%20nl.pdf.

weliswaar beperkt tot strategische sectoren in handen van de Vlaamse (en lokale) overheden.⁸

4.2. Buitenland

4.2.1. Frankrijk

In Frankrijk bepaalt het decreet-Valls-Montebourg de manier waarop overnames in strategische sectoren al dan niet geblokkeerd kunnen worden. Dat decreet is in 2014 in werking getreden, maar had al twee voorgangers: een reglementering van 2003 die door het Europees Hof van Justitie als te protectionistisch werd ervaren, en een verbeterd decreet in 2005 dat wel de Europese toets doorstond en verder werd aangepast in 2012. Door dat decreet kan de overheid ex-antevoorwaarden bedingen bij de overnemer. Het kan bijvoorbeeld gaan om het behoud van tewerkstelling.

Daarnaast is er nog de wet-Florange, die onder meer ingrijpt op het aandeelhouderschap.

4.2.2. Duitsland

Duitsland heeft een systeem waarbij overnames van meer dan 35 procent door een onderneming met zetel buiten de EU of de European Free Trade Association (EFTA), aan een bijkomende 'Prüfung' worden onderworpen.

4.2.3. Nederland

Ook Nederland zet stappen om bedrijven te beschermen tegen overnames. Zo wil de overheid die bedrijven ertoe aanzetten om bij potentiële overnames een afkoelingsperiode van een jaar in acht te nemen. In die periode wordt het bedrijf dat mogelijk ten prooi valt aan buitenlandse investeerders, tijdelijk beschermd.

4.2.4. China

Het valt op dat een investeringsbeleid in China uitsluitend eenzijdig geldt: Chinese (staats)bedrijven kunnen relatief vrij overnames doen in Europa, terwijl Europese bedrijven in de praktijk met heel wat obstakels worden geconfronteerd als ze Chinese ondernemingen willen oprichten of overnemen.

Een nieuwe regelgeving voor overnames in China (sinds 29 maart 2018) maakt dat het Chinese ministerie van Handel voortaan bij elke mogelijke overname door een buitenlands bedrijf zal aftoetsen wat de mogelijke risico's zijn op het verlies van intellectuele eigendom aan die buitenlandse firma.

4.3. Europees

Zoals hierboven al is aangehaald, wordt er gewerkt aan EU-regelgeving die lidstaten van de EU de kans wil geven om in hun nationale wetgeving (want nationale veiligheid is uiteraard nog steeds nationale materie) regels op te nemen voor potentiële overnames van binnenlandse bedrijven. Het betreft de zogenaamde EU-screening. De landen blijven daarbij vrij om al dan niet stappen te zetten. Zoals is aangegeven, beschikt België niet over een dergelijk screeningsmechanisme.

Carlo Pettinato van het Directoraat-Generaal Handel van de Europese Commissie gaf aan dat het problematisch is dat er vaak zelfs geen mechanisme is om te

⁸ <https://www.vlaamsparlement.be/commissies/commissievergaderingen/1225544/verslag/1227250>.

weten welke buitenlandse bedrijven waar in Europa willen investeren. De import en export worden per kwartaal mooi in kaart gebracht bij de Nationale Bank van België, maar de potentiële investeringen (greenfields of overnames) niet. Daardoor blijft het moeilijk om te anticiperen op overnames (ex-antecontrole).⁹

Het doel is om een Europees authenticatiesysteem te ontwikkelen bij directe buitenlandse investeringen. De screening moet daarbij losstaan van de nationaliteit van de investeerder (geen discriminatie). Op termijn kan Vlaanderen/België een beroep doen op dat Europese systeem om een ex-antescreening mogelijk te maken.

5. Nieuw beleid tot verankering van welvaart in Vlaanderen

5.1. Beschermingsclausule

De beschermingsclausule die is opgenomen in het Vlaamse ontwerp van Bestuursdecreet bevat de mogelijkheid om een overname van een publieke infrastructuur die in handen is van de Vlaamse of lokale overheden, wegens strategische belangen – achteraf – nietig te verklaren.

De indieners van deze conceptnota willen die beschermingsclausule naar Duits model (Investitionsprüfung) verder verfijnen door:

- 1° de clausule te beperken tot niet-Europese overnemers;
- 2° de mogelijkheid op te nemen om vooraf een 'geen bezwaar'-verklaring te verkrijgen, zodat de overnemer over rechtszekerheid kan beschikken;
- 3° de beslissing van de overheid niet te beperken tot de binaire keuze tussen 'geen bezwaar' of de volledige nietigverklaring, maar ook het opleggen van bepaalde voorwaarden of beperkingen mogelijk te maken;
- 4° voor het overnamedoelwit naar Nederlands model een 'afkoelingsperiode' in te lassen vóór de overname effectief plaatsvindt.

De ongewenste intrede van bijvoorbeeld Chinese staatsbedrijven in Vlaamse publieke infrastructuur kan op die manier worden voorkomen. Daarmee volgt Vlaanderen een recente Europese tendens om zich beter te beschermen tegen ongewenste overnames door niet-Europese spelers. Twaalf van de zevenentwintig EU-lidstaten beschikken al over een dergelijke beschermingsmaatregel. De Vlaamse Regering zal op het overlegcomité bij de andere overheden van België erop aandringen om dezelfde beschermingsclausule aan te nemen.

Tot slot zal de Vlaamse Regering aan de federale overheid vragen om de Staatsveiligheid toe te laten adviezen te verlenen bij niet-Europese overnames als er indicaties zijn dat die de militaire knowhow of de nationale veiligheid in het gedrang zouden kunnen brengen.

5.2. Kapitaal

Voor start-ups is er in Vlaanderen voldoende kapitaal aanwezig, maar zodra het vereiste kapitaal een bepaalde drempel overstijgt, moeten ondernemingen hun toevlucht nemen tot buitenlands kapitaal omdat er in Vlaanderen weinig tot geen kapitaalsverstrekkingen zijn die over zulke grote bedragen beschikken. De fragmentatie van kapitaalsverstrekkers maakt dat het niet evident is om in een kapitaalronde in Vlaanderen meer dan 50 miljoen euro op te halen.¹⁰ Zo telde België in de periode 2010-2016 maar negentig technologiebedrijven die meer dan 1 miljoen euro aan kapitaal ophaalden. Dat is maar 0,2 procent van de 4200 scale-ups die

⁹ Studiedag Departement EWI (9 mei 2018).

¹⁰ De tijd (2018): <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie/federaal/honderden-miljoenen-om-techbedrijven-in-belgie-te-houden/9972746.html>.

daarin slaagden. Vanaf 100 miljoen euro komt België al niet meer in de lijst voor, terwijl bijvoorbeeld Nederland, Zwitserland en zelfs IJsland en Luxemburg wel bedrijven in die lijst hebben staan.

Om het gat in de Vlaamse kapitaalmarkt voor opschalende bedrijven op te vullen, stellen de indieners van deze conceptnota voor om een Vlaams verankeringsfonds op te richten. Zo kunnen strategische sectoren beter worden beschermd tegen buitenlandse inmenging en kunnen ze hun hoofdzetels in de eigen regio behouden.

5.2.1. Een Vlaams verankeringsfonds

In 1980 heeft de Vlaamse overheid de Gewestelijke Investeringsmaatschappij Vlaanderen (GIMV) opgericht. Doorheen de jaren daalde het aandeel van het Vlaamse Gewest in de investeringsmaatschappij gestaag, vooral in 2005 (van 70 procent naar 40 procent) en in 2006 (nog maar 27 procent). Zo wilde de Vlaamse overheid de GIMV verder professionaliseren. Intussen deed de GIMV ook een beroep op het openbare spaarwezen door een deel van haar kapitaal open te stellen via de beurs.

In mei 2000 keurde het Vlaams Parlement een decreet goed dat het mogelijk maakte om het aandeel van de Vlaamse Participatiemaatschappij te laten zakken tot 25 + 1 procent.¹¹

De GIMV beheert vandaag een totaalbedrag van 1,8 miljard euro¹², met 1 miljard op haar balans. Dat is veel en weinig tegelijk. De vraag naar kapitaal op de Vlaamse markt ligt immers hoger. Bovendien investeert de GIMV intussen ook in buitenlandse ondernemingen in het kader van het diversifiëren van haar portefeuille.

De oprichting van een Vlaams verankeringsfonds moet een belangrijke nieuwe impuls geven aan de kapitaalverstrekking voor opschalende ondernemingen in Vlaanderen en moet bijdragen tot de verankering van de strategische infrastructuur. Dat fonds kan toevertrouwd worden aan de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV), die daarvoor zowel eigen middelen als de beschikbare cash kan inzetten. Het gaat daarbij om 350 miljoen euro beschikbare cash: 250 miljoen euro van de Vlaamse Participatiemaatschappij (VPM), namelijk middelen die afkomstig zijn van voorbije desinvesteringen uit GIMV XL, en 100 miljoen euro van de Vlaamse Milieuholding. Die middelen zouden bijvoorbeeld kunnen worden ingezet om het beursgenoteerde infrastructuurfonds TINC (The INfrastructure Company) te laten groeien en het toe te laten mee te dingen voor kapitaaldeelname in duurzame energie-investeringen of strategische en rendabele infrastructuur zoals Brussels International Airport Company. Als op termijn het fonds zijn deugdelijkheid heeft bewezen, kan het zijn kapitaal ook voor het brede publiek openstellen. Zo kan het fonds verder doorgroeien.

5.2.2. Taskforce Verankering kapitalisatie pensioenfondsen en -verzekeraars

In Nederland spelen (grote) pensioenfondsen een rol in de verankering van de Nederlandse welvaart, bijvoorbeeld door het financieren van scholenbouwen.

Ons land beschikt over relatief kleine pensioenfondsen, maar die markt groeit gestaag. Zo zal binnenkort ook de Vlaamse overheid zelf een pensioenfonds oprichten voor haar contractuele personeelsleden. Eerder werden al pensioenfondsen opgericht in onder meer de zorgsector. Een taskforce met experts onderzoekt hoe de middelen waarover die pensioenfondsen beschikken, naar Nederlands voor-

¹¹ <http://www.standaard.be/cnt/gkt1342nm>.

¹² <https://www.analist.be/aandeel/271-gimv>.

beeld ook – op een financieel verantwoorde manier – een strategische rol kunnen spelen in investeringen in Vlaanderen, zoals in de zorgsector en het onderwijs. Zo wordt voorkomen dat een deel van de overheidssteun die de Vlaamse overheid (bijvoorbeeld aan zorgcentra) toekent, wegvloeit naar buitenlandse investeerders. Er wordt in tegendeel voor gezorgd dat die overheidssteun terugvloeit naar de Vlaamse investeerders en spaarders. Die taskforce bezorgt binnen de termijn van een jaar zijn advies met beleidsaanbevelingen aan de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement.

5.3. Management

De Vlaamse overheid werkt samen met Vlerick Business School een leerstoel voor Vlaamse verankering uit, met het oog op het verankeren van de knowhow op het vlak van management. Daarbij gaat ook aandacht naar het ethische aspect van bedrijfsmanagement.

5.4. Stemrecht in ondernemingen

Bedrijven kunnen ook zelf mechanismen creëren om zich te beschermen tegen ongewenste overnames. De onderstaande drie maatregelen hebben betrekking op het stemrecht in ondernemingen.

- 1° zo kan een bedrijf meervoudig stemrecht toekennen aan de oprichters;
- 2° daarnaast worden er (steeds vaker) controlebelangen in bijvoorbeeld een stichting ondergebracht;
- 3° verder bestaat er de optie om het management een grotere stem te geven in het beoordelen van overnamevoorstellen. Daardoor krijgt een bedrijf dat met een overname geconfronteerd wordt een langere duurtijd om dat overnamebod te overwegen.

Op federaal niveau maakt minister Koen Geens het mogelijk om af te wijken van de norm 'één aandeel, één stem'. Voortaan bestaat de optie om met een gewone meerderheid het dubbel stemrecht bij beursgenoteerde bedrijven en/of het meervoudig stemrecht bij niet-beursgenoteerde bedrijven op te nemen in de statuten.

Peter VAN ROMPUY
Robrecht BOTHUYNE
An CHRISTIAENS
Sonja CLAES